

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.и.н. Щелиян Д. Щерионов

за труда на докторант Вера Георгиева Киркова-Жекова

ПОЗОВАВАНЕТО НА ГОЛОТАТА НА БРАЗИЛСКИЯ ИНДИАНЕЦ КАТО МАНИПУЛАТИВНА ТЕХНИКА НА ПОРТУГАЛСКАТА КОЛОНИЗАТОРСКА ПОЛИТИКА В БРАЗИЛИЯ ПРЕЗ XVI ВЕК

(По португалски свидетелски информативни текстове от XVI в.)

(дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“)

Поставянето и разработването на въпроси, свързани с проучването на колонизаторската политика на Португалия има дългогодишни традиции. Въпреки това в специализираната литература все още липсва публикация, плод на целенасочено изследване, посветено на позоваването на голотата на бразилския индианец като манипулативна техника на португалската колонизаторска политика в Бразилия през XVI в. Обстоятелство, което е определящият фактор, провокирал докторант Вера Киркова-Жекова да превърне формулираната тема в предмет на своята дисертация.

Следвайки наложения концептуален модел, авторката определя като *основна цел* на своя труд да докаже, че позоваването на голотата се превръща в експлоатирана от авторите на информативни текстове манипулативна техника, обслужваща колонизаторските интереси в тогавашна Португалия на институционално и личностно равнище.

За реализацията на тази цел докторант Киркова е набелязала изпълнението на *задачи* в следните две основни направления: I. Свързано със систематизиране на информацията по конкретната проблематика, налична в появилите се през определения хронологичен диапазон основно португалски писмени свидетелства, за да се разкрие, че нейните цели, роля и същност са изцяло в служба на водената от Португалия колонизаторска политика през този период. II. Отнасящо се до определяне мястото на индианската голота в контекста на португалските колонизаторски мисии, като се изяснят предпоставките за фокусирането върху тази отличителна черта на бразилския туземец и се анализират езиковите средства, с които тя се описва, така че да се превърне в елемент за манипулация върху възгледите на тези, за които са предназначени съответните текстове.

При формулирането на основната цел на прочуването и главните направления, в които са структурирани задачите, чието изпълнение е необходимо за нейната реализация, В. Киркова се базира върху *постиженията в конкретната научна област*. Впечатляват задълбочените познания на авторката върху нашата и чуждоезичната литература, интерпретираща проблема. Систематизирането и критичното осмисляне на нейното съдържание се превръща в една от основните предпоставки за широкоаспектността на

осъществения в изследването анализ. Прегледът на представените от авторката изследователски текстове по този въпрос позволява констатацията, че разглежданият труд е самостоятелна работа на докторант Киркова.

Изворовата база на проучването представлява симбиоза между различни видове обективно интерпретиран и критически анализиран повествователен материал, който в по-голямата си част е неизвестен досега на родната изследователска общност и разкрива стремежа на В. Киркова за максимална представителност на наличните по изследваната проблематика данни. Използването на разнообразните видове писмени източници, които взаимно се допълват и коригират, гарантира необходимата обективност на осъществяваните от авторката съждения.

Детайлната представа за методиката на такъв тип изследвания позволява на докторант Киркова да избере най-удачния за изпълнението на идеите си *подход* – интердисциплинарния. Този подход, създаващ условия за съчетаването на разнородни *методи*, в случая на специфични лингвокултурологични и исторически, позволява да се придобие както външна представа за изследваните процеси, така и да се достигне до техните скрити на пръв поглед вътрешни измерения. Трябва да се подчертае и умението на авторката да открива и използва оптималните методики за прилагането на съответните методи и сполучливо да модифицира тези, при които това е необходимо.

Подбраната *структура на изложението* – увод, изложение в две части, следващи логична тематична последователност, заключение, приложения и списък на литературата, с общ обем от 175 страници, съответства на специфичното съдържание на работата.

Научният апарат е оформен според утвърдената книжовна норма, а списъкът на използваната литература е респектиращо обстоятелствен.

Обобщаването на прегледа на представения дисертационен труд позволява констатацията, че той съдържа редица **приноси**, които могат да бъдат обособени в следните основни групи:

Първата група приноси е свързана с *теоретическата обосновка* на поставената проблематика. Впечатлява изключителната прецизност и дълбочината на познанията, които демонстрира В. Киркова при обосновката на ползваните в работата термини и при представяне на характерния за тематичното направление понятиен апарат.

Втората група приноси има подчертан *методологичен аспект*. Авторката синтезира съществуващите в научното пространство добри практики за проучвания в областта на лингвокултурологията и ги е адаптира към спецификата на своето изследване. Като първо цялостно проучване в конкретното тематично направление, трудът на докторант Киркова поставя основите за изграждането на методологичния модел на този тип изследвания.

Третата група приноси са от *емпиричен характер*. Тук трябва да отнесем факта, че Вера Киркова открива и въвежда в научно обращение значително количество неизвестни и малко известни на родната наука документи, което се превръща в основния извороведски принос на работата ѝ. Същевременно тя обобщава цялата налична информация, позволяваща изясняването на проучването на поставената проблематика.

Четвъртата група приноси са *научно-изследователски*. Те могат да се обособят в две фундаментални направления: 1. Поставяне началото в комплексното изследване на позоваването на голотата на бразилския индианец като манипулативна техника на португалската колонизаторска политика в Бразилия; 2. Формулиране на основна част от все още неразработените проблеми в конкретното научно направление, чието детайлно изследване предстои.

Отчитайки обстоятелството, че основна част от представения в изследването изворов материал съдържа значително количество разнородна по своята същност информация, която е неизвестна за родните изследователи, **препоръчвам** да се търсят възможности за неговото превеждане и публикуване на български език.

В заключение искам да заявя, че *авторефератът* на дисертацията достоверно възпроизвежда основните компоненти на изложението, систематизира убедително изводите и заключенията и подчертава най-значимите приноси на това изследване.

По темата на дисертационния труд В. Киркова представя седемнадесет *публикации*, количество, значително по-голямо от изискваното при защитата на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

По отношение на *текстологичните параметри на работата* трябва да подчертая, че изложението е съобразено с езиково-стилистичните правила, присъщи на нормативно установения български език. Текстът е логически последователен и завършен, а стилът позволява лесното му възприемане.

Уважаеми колеги, убедено твърдя, че представеното за обсъждане изследване на докторант Вера Киркова-Жекова „Позоваването на голотата на бразилския индианец като манипулативна техника на португалската колонизаторска политика в Бразилия през XVI век (По португалски свидетелски информативни текстове от XVI в.)“ притежава качествата на един сполучлив дисертационен труд. Той се отличава с оригинален замисъл, качествена реализация и безспорни извороведски, методологични и научно-изследователски приноси. Направените изводи и заключения се вписват успешно в съвременните знания по лингвокултурология. Процедурата по подготовката на докторанта отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане. Тази оценка ми дава основание да гласувам с „ДА“ за присъждане на докторант Вера Киркова-Жекова на образователната и научната степен „доктор“.

София,
15.03.2021 г.

проф. д.и.н. Щелиян Д. Щерионов